

PWYLLGOR CRAFFU STRYDLUN A PHEIRIANNEG

(O Bell Trwy Teams)

Aelodau sy'n Bresennol:

Dydd Gwener, 28 Ionawr 2022

Cadeirydd: Cynghorydd S.M.Penry

Is-gadeirydd: Cynghorydd R.W.Wood

Cynghorwyr: C.Galsworthy, D.Keogh, W.F.Griffiths,
R.Davies, J.Hale, S.A.Knoyle, S.Jones a/ac
S.Lynch

**Swyddogion sy'n
Bresennol:** M.Roberts, J.Davies, H.Hasan, P. Jackson,
K.Lewis, J.Stenlake, S.Foster, T.Davies a/ac
C.Plowman

**Gwahoddedigion y
Cabinet:** Cynghorwyr M.Harvey a/ac A.Wingrave

1. CYNNAL A CHADW A RHEOLI LLEOEDD CHWARAE CYHOEDDUS

Rhoddwyd gwybodaeth i'r aelodau am reoli a chynnal a chadw lleoedd chwarae'r cyngor. Tynnwyd sylw at y ffaith bod 47 o leoedd chwarae ar draws y Fwrdeistref Sirol o fewn cylch gwaith y cyngor; nid oedd yr adroddiad a ddosbarthwyd yn cynnwys y rhai a reolir gan bartïon eraill e.e. cynghorau tref a chymuned.

Roedd Atodiad A yr adroddiad a ddosbarthwyd yn nodi'r broses barhaus o arolygu ac adolygu a oedd ar waith i sicrhau bod lleoedd chwarae sy'n eiddo i'r cyngor yn parhau i fod yn ddiogel i bawb eu defnyddio; roedd yr adroddiad hefyd yn darparu gwybodaeth am geidwad teithiol a oedd yn cynnal arolygiadau wythnosol o'r lleoedd chwarae.

Hysbyswyd y pwyllgor am y cyllidebau sy'n ymwneud â'r gwaith hwn; nodwyd swm yr arian o fewn y gyllideb refeniw ar gyfer Gwasanaethau Cymdogaeth yn yr adroddiad, ynghyd â'r arian a

glustnodwyd tuag at gynnal a chadw lleoedd chwarae. Dywedwyd bod tua £30,000 y flwyddyn yn y gyllideb ar gyfer adnewyddu offer; dyma'r arian a oedd yn weddill ar ôl clustnodi arian ar gyfer y mesurau rheoli, arolygu a diogelwch o ddydd i ddydd.

Esboniwyd nad oedd dyraniad cyfalaf sefydlog ar gyfer adnewyddu'r offer; felly bu'n rhaid i swyddogion gyflwyno ceisiadau, yn ôl yr angen, ym mhroses y gyllideb sy'n cael ei hystyried fel rhan o rowndiau blynyddol y gyllideb. Soniwyd bod rhaglen fuddsoddi sylweddol yn parhau yn y flwyddyn gyfredol; fodd bynnag, bu'n rhaid i swyddogion aros ar y gadwyn gyflenwi o ran yr offer a oedd yn cyrraedd. Hysbyswyd yr aelodau fod y pandemig wedi amharu ar gadwyni cyflenwi ar draws nifer o feysydd gwaith.

Yn dilyn yr uchod, nodwyd bod swyddogion yn gweithio gyda chydweithwyr mewn gwasanaethau eraill ac yn chwilio am gyfleoedd arian cyfatebol; gweithiodd y tîm yn agos gyda'r Rheolwr Datblygu Prosiectau a Chyllid ac aelodau a oedd am ychwanegu buddsoddiad ychwanegol a gwneud gwelliannau i leoedd chwarae yn eu wardiau, drwy Gronfa Gymunedol yr aelodau. Ychwanegwyd bod Atodiad B yr adroddiad a ddisbarthwyd yn tynnu sylw at y buddsoddiad wedi'i raglennu ar gyfer lleoedd chwarae a oedd yn mynd rhagddo ar hyn o bryd, sef cyfanswm o tua £350,000. Roedd swyddogion yn obeithiol am arian ychwanegol o broses y gyllideb ar gyfer y flwyddyn nesaf; cynhwyswyd yr arian ychwanegol hwn yn yr ymgynghoriad a oedd yn cael ei gynnal ar hyn o bryd ar gyllideb refeniw'r cyngor.

Rhoddodd swyddogion yr wybodaeth ddiweddaraf i'r aelodau am un o'r materion a nodwyd yn yr adroddiad a ddisbarthwyd, a oedd yn ymwneud â nifer y siglenni a dynnwyd o leoedd chwarae'r cyngor yn ystod 2020 fel rhan o fodloni'r mesurau cadw pellter cymdeithasol cenedlaethol. Nodwyd bod y tîm wedi derbyn pob rhan ar gyfer y siglenni, ar wahân i lond llaw o gadwyni a oedd yn dal i fod eu hangen er mwyn ailadeiladu'r siglenni crud; Roedd swyddogion yn gobeithio y bydd y mwyafrif yn cael eu hailosod yn ystod y pythefnos nesaf, gyda'r rhai sy'n weddill erbyn diwedd Chwefror.

Cododd yr aelodau yr angen am gynllun strategol a gweledigaeth ar gyfer lleoedd chwarae, a thynnodd sylw at bwysigrwydd chwarae i blant. Mynegwyd pryderon ynghylch nifer y lleoedd chwarae a oedd gan Gastell-nedd Port Talbot, yn enwedig y diffyg mewn rhai ardaloedd; yn ogystal â'r diffyg arian i'w wario ar gynnal a chadw ac ailgyflenwi'r lleoedd chwarae. Rhoddodd swyddogion sicrwydd i'r aelodau mai cadw'r ardaloedd hyn yn ddiogel ac mewn trefn oedd prif

ffocws y tîm, a thynnodd sylw at y ffaith bod y gyllideb yn broblem i lawer o wasanaethau eraill o fewn y cyngor; Roedd swyddogion bob amser yn hapus i wario'r hyn a ddyrannwyd ar gyfer y mathau hyn o isadeiledd.

Gofynnwyd i swyddogion a oedd ganddynt, ar hyn o bryd, y personél o fewn y Tîm Gwasanaethau Cymdogaeth ar gyfer diogelwch, arolygu a chynnal a chadw offer mewn lleoedd chwarae, a chadarnhawyd bod ganddynt hynny.

Mynegwyd pryderon ynglŷn â'r biniau gwastraff plastig a oedd wedi'u lleoli mewn rhai lleoedd chwarae sy'n eiddo i'r cyngor ar draws y Fwrdeistref Sirol; roedd rhai ohonynt yn destun fandaliaeth, a bu'n rhaid gosod rhai newydd sawl gwaith o fewn ychydig wythnosau. Cadarnhaodd swyddogion y byddent yn ymchwilio i'r mater hwn, ac yn cynnig dewis arall yn lle'r biniau plastig, lle bo hynny'n briodol.

Yn dilyn craffu, nodwyd cynnwys yr adroddiad.

2. **GORFODI SBWRIEL, TIPIO ANGHYFREITHLON A GWASTRAFF AR YR OCHR**

Derbyniodd y pwyllgor adroddiad a oedd yn amlinellu'r gweithgarwch gorfodi yr oedd y tîm yn ei wneud mewn perthynas â gorfodi sbwriel, tipio anghyfreithlon a gwastraff ar yr ochr.

Tynnodd swyddogion sylw at y ffaith bod y gwasanaeth hwn yn faes yr amharwyd arno'n sylweddol gan y pandemig; roedd safleoedd amwynderau dinesig wedi'u cau, gwasanaethau casgliadau swmpus wedi'u hatal ac ataliwyd proses gyfweld yr heddlu a'r Deddf Cyfiawnder Troseddol sy'n caniatáu i dystiolaeth gael ei chasglu ac erlyniadau gael eu trosglwyddo ymlaen i'r llys. Soniwyd bod y ffigurau yn yr adroddiad a ddisbarthwyd yn adlewyrchu'r tarfu hynny. Yn flaenorol, nodwyd mai Cyngor Castell-nedd Port Talbot oedd yr awdurdod arweiniol ar gyfer cymryd camau gorfodi yn erbyn tipio anghyfreithlon; efallai fod hyn yn wir o hyd, fodd bynnag, roedd y niferoedd wedi lleihau, gan y byddai pob awdurdod wedi profi anawsterau yn ystod y pandemig. Esboniodd swyddogion nad oedd ganddynt y ffigurau cymharu cenedlaethol presennol hyd yma, ond roedd y math hwn o wybodaeth yn debygol o fod ar gael ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Cynhaliwyd trafodaeth mewn perthynas â ffyrdd ac ardaloedd heb eu mabwysiadu lle'r oedd tir wedi'i restru dan berchnogaeth breifat, lle'r oedd tipio anghyfreithlon yn broblem. Hysbyswyd yr aelodau y byddai

llawer o berchnogion tir yn ymateb ar ôl i Swyddog Gorfodi gysylltu â nhw, a byddant yn clirio'r gwastraff o'r ardal; fodd bynnag, roedd eraill a oedd yn anos cysylltu â hwy, a bu'n rhaid i swyddogion gyflwyno hysbysiadau gorfodi iddynt. Soniwyd bod rhywfaint o dir nad oedd wedi'i gofrestru, ac roedd yn heriol i swyddogion ddod o hyd i bwy oedd yn berchen ar y tir; gweithiodd y tîm yn agos gyda'r gwasanaeth prawf, sy'n mynd i'r ardaloedd preifat, anhysbys ac yn cwblhau gwaith glanhau cymunedol. Ychwanegwyd yr aethpwyd i'r afael â'r mathau hyn o ardaloedd yr un modd â'r rhai a oedd yn hysbys ac wedi'u mabwysiadu.

Gofynnwyd a allai Cynghorwyr Lleol gynorthwyo swyddogion i nodi pwyntiau 'casglu', lle'r oedd nifer mawr o sachau du yn cael eu gadael - fel y nodwyd, a fyddai'n destun ymchwiliad drwy orfodi. Cadarnhaodd Pennaeth Gofal Strydoedd fod hyn yn bosib.

Tynnodd yr aelodau sylw at y ffaith ei bod yn aml yn wir nad oedd y rhai y tybiwyd eu bod yn troseddu dro ar ôl tro'n cael eu galw i'r llys oherwydd diffyg tystiolaeth; felly, gofynnwyd a ellid cyflwyno datganiadau tyst fel tystiolaeth. Cadarnhaodd swyddogion y gall datganiadau tyst chwarae rôl, ond efallai y bydd angen tystiolaeth arall o hyd gan ddibynnu ar y drosedd. Cytunwyd y byddai swyddogion yn cysylltu â'r Gwasanaethau Cyfreithiol i gasglu rhagor o wybodaeth am y defnydd o ddatganiadau tyst ar gyfer troseddau.

Gofynnwyd i swyddogion a oeddent yn teimlo bod y lonydd â gatiau'n lleihau achosion o dipio anghyfreithlon, neu'n dwysáu'r mater; ac a fyddent yn ystyried cynllun peilot, lle y symudwyd rhai gatiau o'r ardaloedd hyn. Cydnabuwyd nad oedd y gatiau, mewn rhai ardaloedd, wedi helpu'r sefyllfa gyda gwastraff yn y lonydd, er iddynt gael eu gosod ar gyfer materion troseddu eraill. Dywedodd swyddogion fod hwn yn faes y gellid ymchwilio iddo o ran cynllun peilot, gyda chymorth y Tîm Ystadau sy'n rheoli'r gatiau, er y byddai angen i swyddogion wirio'r sefyllfa gyfreithiol ac unrhyw broses sy'n gysylltiedig â'r Gorchmynion Gatio.

Holwyd a oedd swyddogion mewn trafodaethau â busnesau fel KFC, Morrisons, McDonalds a'r tebyg, lle'r oedd preswylwyr gwirfoddol yn gweld cynnydd mewn sbwriel o amgylch y busnesau hynny. Hysbyswyd y pwyllgor fod sbwriel ar ochr y ffordd yn fater cenedlaethol; roedd gan rai o'r busnesau eu patrolau sbwriel eu hunain, ac yn y gorffennol mae swyddogion gorfodi wedi ymweld â busnesau ac wedi trafod ffyrdd amrywiol o geisio olrhain y sbwriel.

Nodwyd y byddai'r tîm yn hapus i weithio gyda Chynghorwyr Lleol ar y mater hwn, a cheisio gwneud gwelliannau yn eu hardaloedd.

Gofynnodd yr aelodau faint yn ychwanegol oedd yn cael ei wario ar finiau ailgylchu plastig; roedd llawer o'r preswylwyr wedi dweud bod eu rhai nhw wedi torri ar ôl i'w gwastraff bwyd gael ei gasglu, ac roedd angen un newydd. Gofynnwyd hefyd a oedd y plastig o'r biniau a dorwyd yn cael ei ailgylchu. Cytunodd swyddogion i gynnal dadansoddiad a rhoi manylion ffeithiol i'r aelodau am faint oedd yn cael ei wario, y tu allan i'r cyfarfod. O ran rhan olaf y cwestiwn, tynnwyd sylw at y ffaith bod y plastig wedi'i ailgylchu yn hanesyddol wrth i'r biniau gael eu disodli fel rhan o newidiadau i'r system, yn ogystal â biniau sydd wedi torri y gellid eu hailgylchu.

O ran casglu ailgylchu, mynegwyd bod aelodau wedi derbyn llawer o gwynion yn ymwneud â'r llanast a adawyd ar ôl gan bersonél. Hysbyswyd y pwyllgor fod gan y cerbydau casglu gamerâu CCTV o'u cwmpas, a oedd yn helpu swyddogion i ddeall y cwynion a wnaed; mewn rhai achosion, ni ellid cyfiawnhau'r cwynion, ond dilynwyd y rhai y gellid eu cyfiawnhau gan oruchwylwyr. Nodwyd bod arian ychwanegol yn cael ei glustnodi i'r gwasanaeth ar gyfer tâl ychwanegol, a fydd yn rhyddhau rhagor o amser goruchwyllo ar gyfer goruchwyllo ar y safle; bydd hyn yn caniatáu i'r goruchwylwyr fynd allan i'r gymuned a sicrhau bod pob agwedd ar y gwasanaeth yn cael ei darparu i'r safon briodol. Esboniodd swyddogion fod 40 aelod o staff wedi bod i ffwrdd o'r gwaith yn ddiweddar oherwydd ton ddiweddaraf y pandemig; Bu'n rhaid i swyddogion adleoli staff i wahanol ddyletswyddau a chriwiau, nad oeddent fel arfer yn gwneud y math hwn o waith, a bu'n rhaid iddynt gyflogi gweithwyr asiantaeth ychwanegol. Sicrhawyd yr aelodau fod y ffigurau'n gostwng, ac roedd y gwasanaeth yn dechrau sefydlogi eto.

Mynegwyd pryderon ynglŷn â'r amser a gymerodd i'r aelodau gael ymateb am wybodaeth sy'n ymwneud â sbwriel ac ailgylchu. Soniwyd bod y rhestr gyswllt ar gyfer Gofal Strydoedd wedi'i diweddarau a'i dosbarthu i'r holl aelodau yn ddiweddar; dangosodd y rhestr fod swydd Rheolwr y Gwasanaeth Gwastraff yn wag ar hyn o bryd. Hysbyswyd yr aelodau fod mesurau ad hoc, dros dro ar waith, a oedd yn golygu nad oedd rhai o'r materion a godwyd yn cael y sylw yr oedd ei angen arnynt, a allai arwain at oedi. Roedd swyddogion yn gobeithio y byddai'r swydd hon yn cael ei llenwi'n fuan i roi sylw i rai o'r materion.

Tynnodd yr aelodau sylw at broblem o ran unigolion sy'n gosod sachau du mewn biniau stryd sy'n eiddo i'r cyngor sydd wedi'u lleoli ar draws y Fwrdeistref Sirol; roedd hyn yn achosi i finiau orlifo a nifer cynyddol o sachau'n cael eu gadael wrth ymyl y biniau. Gofynnwyd a ellid gosod camerâu mewn rhai ardaloedd targed i geisio mynd i'r afael â'r mater hwn. Cadarnhaodd swyddogion y gallent ymchwilio i ddefnyddio camera cudd mewn rhai mannau. Ychwanegodd Aelod y Cabinet hefyd y gallai cael gwared ar finiau penodol a oedd yn cael eu targedu fod yn opsiwn i ddatrys y mater hwn. Nodwyd bod y mater hwn hefyd yn cysylltu â'r rhesymau pam fod swyddogion gwastraff yn ceisio hysbysiadau dyletswydd gofal gan fusnesau yn yr ardal, er mwyn sicrhau bod gan bob busnes y contractau a'r trefniadau angenrheidiol ar waith. O ran preswylwyr, nodwyd bod y broses o gynyddu ailgylchu a lleihau gwastraff wedi bod yn broses barhaus, tymor hir o newid ymddygiad, gan fod llawer o'r materion hyn yn cysylltu â'r rhai nad ydynt yn ailgylchu; er y bu newidiadau cadarnhaol o ran cynnydd cynyddol i dargedau cenedlaethol tymor hir. Cadarnhawyd y bydd swyddogion yn darparu'r wybodaeth ddiweddaraf am y mater hwn i'r weinyddiaeth newydd.

Yn dilyn craffu, nodwyd cynnwys yr adroddiad.

3. **BLAENRAGLEN WAITH**

Nodwyd y Blaenraglen Waith ar gyfer Pwyllgor Craffu'r Strydlun a Pheirianneg.

CADEIRYDD